การพัฒนารูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Development of a Student Support and Protection Model in the Digital Era Using Service Area Community Context as a Base to Enhance Learner Quality at Ban Nong Sai Witthaya School under Buriram Primary Educational Service Area Office 1

นางธวัลรัตน์ ทูลเกียรติวัฒนา
Thawanrat Toolkiatwattana
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา
Director of Ban Nong Sai Witthaya School
Thawanrat23456@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 2. เพื่อสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 3. เพื่อทดลองใช้ ปรับปรุงและใช้จริงรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 4. เพื่อประเมินผลรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ดำเนินการวิจัย 4 ระยะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาที่สำคัญคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะชีวิต และความปลอดภัยทางดิจิทัลต่ำกว่าเป้าหมาย 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ สาระสำคัญ กระบวนการดำเนินงาน เงื่อนไขความสำเร็จ และการประเมินผล

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

3) ผลการประเมินรูปแบบพบว่า มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด หลังการใช้รูปแบบผู้เรียนมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยในยุคดิจิทัล ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและคุณภาพทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ยุคดิจิทัล, ชุมชนเขตบริการเป็นฐาน

Abstract

This research aimed to develop a student support and protection model in the digital era based on the community context within the school service area in order to [BT5.1]enhance learner quality at Ban Nong Sai Witthaya School. The study was conducted in four phases. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, the Priority Needs Index (PNI), and content analysis.

The findings revealed that: 1) The major problems were that students' academic achievement, life skills, and digital safety skills were below the expected targets. 2)The developed model consisted of six components: principles, objectives, key elements, operational process, conditions for success, and evaluation. 3) The evaluation of the model indicated that it was highly appropriate and highly feasible for practical implementation. After the implementation of the model, students demonstrated improved abilities to live safely in the digital era, enhanced life skills, and higher academic quality. In addition, stakeholders' satisfaction with the model was at the highest level.

Keywords: student support system digital era service area community-based approach

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการเข้าสู่ยุคดิจิทัล ส่งผลต่อวิถีชีวิต พฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ส่งผลให้สถานศึกษามิได้มีบทบาทเพียงการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังต้องทำหน้าที่ดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและมีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “คนดี เก่ง และมีความสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาและความเสี่ยงที่มี

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

ความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อดิจิทัล ความปลอดภัยทางออนไลน์ และปัญหาทางสังคม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หากสถานศึกษาไม่มีระบบการดูแลช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมดิจิทัล ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนที่มีความชัดเจน เป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านความปลอดภัยและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ รวมทั้งกำหนดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้เรียนเป็นไปอย่างครอบคลุมและทันท่วงที (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

เมื่อพิจารณาบริบทของโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า โรงเรียนมีเขตบริการครอบคลุมหลายหมู่บ้านที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความแตกต่างทั้งด้านพื้นฐานชีวิต โอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยี และรูปแบบการใช้สื่อดิจิทัล ขณะที่แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดำเนินการอยู่เดิมยังไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความเสี่ยงในยุคดิจิทัลได้อย่างครอบคลุมและทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะปัญหาการใช้สื่อดิจิทัลอย่างไม่เหมาะสม ความเสี่ยงทางออนไลน์ และปัญหาทางสังคมที่ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย อันจะนำไปสู่การดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2. เพื่อสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

3. เพื่อทดลองใช้ ปรับปรุงและใช้จริงรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

4. เพื่อประเมินผลรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ดำเนินการวิจัย 4 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพและปัญหาการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัล 2) การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัล 3) การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีด้านการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 4) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบ แนวทางการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน 6) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน

1.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่บริการ 20 คน ผู้ปกครองนักเรียน 92 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น รวม 55 ข้อ

1.3 1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

2. ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกและแบบสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบประเมินความเหมาะสมเชิงวิชาการ แบบประเมินความเหมาะสมเชิงทฤษฎี แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

3. ระยะที่ 3 การทดลองใช้ ปรับปรุงและใช้จริงรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3.1 การทดลองใช้ครั้งที่ 1 (ปีการศึกษา 2567) เป็นการทดลองใช้นำร่องดำเนินการตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2568

3.1.1 การประเมินระดับการปฏิบัติตามรูปแบบ

3.1.1.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเขตบริการ 60 คน รวม 77 คน

3.1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบแบบสอบถามระดับการปฏิบัติตาม จำนวน 48 ข้อ

3.1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship)

3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัล แบบบันทึกข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินระดับการปฏิบัติ

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปประเด็นความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบให้มีความเหมาะสม ชัดเจนและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา

3.3 การทดลองใช้ครั้งที่ 2 (ปีการศึกษา 2568) ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2569

4. ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

4.1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้จริง

4.1.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน รวม 37 คน

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

4.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสมรูปแบบ จำนวน 25 ข้อ

4.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.2 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติ

4.2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ผู้นำชุมชน 20 คน ผู้ปกครองนักเรียน 93 คน รวม 130 คน

4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามระดับการปฏิบัติตามรูปแบบ จำนวน 48 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.3 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

4.3.1 ประเมินความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยในยุคดิจิทัล 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.3.2 ประเมินทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัล จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.3.3 ประเมินคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 3) การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 121 คน เพราะเป็นนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน แบบบันทึกผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

4.3.4 ประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ผู้นำชุมชน 20 คน ผู้ปกครองนักเรียน 99 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

4.4.1 ประเมินความพึงพอใจของครู ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน จำนวน 25 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.4.2 ประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ผู้นำชุมชน 20 คน รวม 27 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.4.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน 99 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

4.4.3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6 จำนวน 68 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา โดยภาพรวมพบว่า ผู้เรียนบางส่วนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ต่ำกว่าเป้าหมายของสถานศึกษา ขาดความรู้เท่าทันสื่อและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งขาดทักษะชีวิตที่จำเป็นในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความแตกต่างด้านพื้นฐานทางครอบครัว สังคม และการเข้าถึงเทคโนโลยี ส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนยังไม่ทั่วถึง อีกทั้งผู้เรียนบางส่วนยังมีปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วินัย และความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัล ขณะที่การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนที่ดำเนินการอยู่เดิมยังไม่สามารถติดตาม เฝ้าระวังและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม

ทันต่อสถานการณ์ในยุคดิจิทัล จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน พบว่ามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.44–1.01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาความฉลาดและความปลอดภัยทางดิจิทัล ($PNI_{modified}$ = 1.01) การคุ้มครองนักเรียนและการจัดระบบความปลอดภัย

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

($PNI_{modified}$ = 0.82) การดูแลช่วยเหลือเชิงรุกและการพัฒนารายบุคคล ($PNI_{modified}$ = 0.76) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ($PNI_{modified}$ = 0.65) การคัดกรองและวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ($PNI_{modified}$ = 0.59) การใช้บริบทชุมชนและเครือข่ายดิจิทัลเป็นฐานในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.54) และการกำกับ ติดตาม และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ($PNI_{modified}$ = 0.44) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ

2. ผลการสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.1 รูปแบบที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สาระสำคัญของรูปแบบ 7 ด้าน 48 รายการ 4) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ ดำเนินงานภายใต้ “ADEMI Model” ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) (2) การออกแบบและวางแผน (Design : D) (3) การดำเนินการ (Execution : E) (4) การกำกับติดตาม (Monitoring : M) (5) การปรับปรุงพัฒนา (Improvement : M) 5) เงื่อนไขของความสำเร็จ 6) การประเมินผลรูปแบบ

2.2 ผลการประเมินคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.35, SD.=0.47)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบเพื่อนำร่องและเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้จริง พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.35, SD.=0.47) จากการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ได้ดำเนินการปรับปรุงรายการของสาระสำคัญของรูปแบบ จำนวน 23 รายการ และเพิ่มอีก 1 รายการ ทำให้ได้รูปแบบ มีสาระสำคัญ 7 ด้าน และมี 49 รายการ

4. ผลการประเมินรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 หลังจากการทดลองใช้รูปแบบครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2568 เป็นดังนี้

4.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติและความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้จริง ดังตาราง 1

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติและความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้จริง

การประเมิน	ผลการประเมิน	ระดับ
ความเป็นไปได้ของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติ	$\bar{x}$ =4.73, SD.=0.52	มากที่สุด
ความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้จริง	$\bar{x}$ =4.66, SD.=0.34	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.73, SD.=0.52) และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.66, SD.=0.34)

4.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ดังแสดงตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบ (ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย ในยุคดิจิทัล (ทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัล การมีส่วนร่วมของชุมชนและคุณภาพผู้เรียน) ระหว่างก่อนการใช้รูปแบบกับหลังการใช้รูปแบบ

ด้านประสิทธิผล	ผลการประเมิน						ความแตกต่างหลังการใช้รูปแบบ
	ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ			
	$\bar{x}$	SD.	ระดับ	$\bar{x}$	SD.	ระดับ	
ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยในยุคดิจิทัล	3.26	0.53	ปานกลาง	4.65	0.48	มากที่สุด	เพิ่มขึ้น 1.39
ทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัล	3.31	0.77	ปานกลาง	4.59	0.46	มากที่สุด	เพิ่มขึ้น 1.28
การมีส่วนร่วมของชุมชน	3.27	0.53	ปานกลาง	4.62	0.55	มากที่สุด	เพิ่มขึ้น 1.35
คุณภาพผู้เรียน							

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

-ผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป	ร้อยละ 32.56	ร้อยละ 86.45	เพิ่มขึ้นร้อยละ 53.89
-คุณลักษณะอันพึประสงค์ ระดับดีขึ้นไป	ร้อยละ 55.62	ร้อยละ 100	เพิ่มขึ้นร้อยละ 44.38
-การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนระดับดีขึ้นไป	ร้อยละ 78.61	ร้อยละ 100	เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.39

จากตาราง 2 พบว่า ภายหลังการนำรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนไปปฏิบัติจริง พบความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้ 1) ระดับความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2568 เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในปีการศึกษา 2566 สู่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.39 และ 1.28 ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันดิจิทัลได้จริง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายหลังการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2568 เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในปีการศึกษา 2566 เป็นระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, SD.=0.55) สะท้อนให้เห็นว่าการนำบริบทชุมชนเขตบริการมาเป็นฐานในการพัฒนารูปแบบส่งผลให้เกิดเครือข่ายความปลอดภัยที่เข้มแข็งและสามารถตอบสนองต่อปัญหาของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างตรงจุดและเป็นรูปธรรม 3) ด้านคุณภาพผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2568 นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 86.45 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2566 ร้อยละ 53.89 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปีการศึกษา 2568 นักเรียนมีผลการประเมินระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 100 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2566 ร้อยละ 44.38 ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ปีการศึกษา 2568 นักเรียนมีผลการประเมินระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 100 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2566 ร้อยละ 21.39

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ดังแสดงตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง	ผลการประเมิน	ระดับ
ครู โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา	μ =4.62, σ =0.44	มากที่สุด
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชน	$\bar{x}$ = 4.64, S.D.=0.39	มากที่สุด
ผู้ปกครองนักเรียน	$\bar{x}$ = 4.67, S.D.=0.52	มากที่สุด
นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา	$\bar{x}$ = 4.72, S.D.=0.61	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ภาพรวมผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามรูปแบบรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกลุ่ม โดยนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.72,SD.=0.61) รองลงมาคือผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.67,SD.=0.52) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.67,SD.=0.52) และครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.62, =0.44) ชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างของรูปแบบทั้ง 7 ด้าน 49 รายการ มีความชัดเจน สะดวกต่อการนำไปใช้ และส่งเสริมการทำงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา พบว่า ความปลอดภัยทางดิจิทัลเป็นจุดเปราะบางที่สุด โดยมีค่า PNI สูงถึง 1.01 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยากำลังเผชิญกับช่องว่างของความล้าหลังทางวัฒนธรรม กล่าวคือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเข้าถึงตัวเด็กอย่างรวดเร็ว แต่ทักษะการเลือกรับสื่อและการป้องกันตัว (Digital Literacy) กลับพัฒนาไม่ทันท่วงที ปัญหาที่พบไม่ใช่เพียงแค่เรื่องวิชาการ แต่เป็นเรื่องของความซับซ้อนในสภาพครอบครัวและสังคมในเขตบริการที่มีความหลากหลาย แม้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนแบบเดิมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีโครงสร้างที่ดีแต่ยังขาดเครื่องมือเฉพาะทางในการจัดการกับความเสี่ยงบนโลกออนไลน์ เช่น การถูกล่อลวงทางไซเบอร์หรือพฤติกรรมการติดเกมที่ส่งผลต่อ

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

สุขภาพจิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Livingstone (2009) ที่ระบุว่าการขยายตัวของสื่อดิจิทัลในกลุ่มเยาวชนมักมาพร้อมกับความเสี่ยงเสมอหากขาดการสนับสนุนจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ข้อมูลพื้นฐานนี้จึงกลายเป็นฐานรากสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า ชุมชนคือตัวแปรสำคัญที่จะเข้ามาช่วยปิดช่องว่างนี้ เพราะครูไม่สามารถติดตามเด็กไปได้ทุกที่ในโลกเสมือนจริง แต่คนในชุมชนและผู้ปกครองสามารถเป็นหูเป็นตาให้ได้หากมีระบบจัดการข้อมูลที่ดีพอ

2. ผลการสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชน

เขตบริการเป็นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก และกระบวนการดำเนินงานภายใต้ ADEMI Model (Analysis, Design, Execution, Monitoring, Improvement) พบว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบดังกล่าวได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในบริบทจริงของโรงเรียนและชุมชนเขตบริการ ส่งผลให้รูปแบบมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการพัฒนานวัตกรรมทางการบริหารที่มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ปัญหาเชิงรุกมากกว่าการรอให้ปัญหาเกิดขึ้นแล้วจึงดำเนินการแก้ไข โดยให้ความสำคัญกับการใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐานในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน สะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการทุนทางสังคมเข้ากับระบบการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้สาระสำคัญของรูปแบบทั้ง 7 ด้าน จำนวน 49 รายการ ยังครอบคลุมการคัดกรองผู้เรียน การพัฒนาความฉลาดและความปลอดภัยทางดิจิทัล การดูแลช่วยเหลือเชิงรุก และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ส่งผลให้เกิดระบบดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนที่เชื่อมโยงทั้งในโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และโลกออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ที่อธิบายว่า พฤติกรรมและความสำเร็จของผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากแรงสนับสนุนทางสังคม บุคคลรอบข้าง และบริบทแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อีกทั้งองค์ประกอบของรูปแบบยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกรัฐ ทุ่งอ่วน (2569) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยพบว่าองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการดำเนินงาน การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานมีความชัดเจน เป็นระบบและสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบท

ชุมชนเขตบริการเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ผลการทดลองใช้นำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้จริง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบและรายการปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทจริงของสถานศึกษา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สามารถนำรูปแบบไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้การที่ทุกองค์ประกอบมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมทั้งในด้านกระบวนการดำเนินงาน การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การดูแลช่วยเหลือเชิงรุก และการบูรณาการความร่วมมือจากชุมชน โดยเฉพาะด้านการใช้บริบทชุมชนและเครือข่ายดิจิทัลเป็นฐานในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนและผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และสามารถนำทุนทางสังคมในพื้นที่มาสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่วนผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ที่มีการปรับปรุงสาระสำคัญของรูปแบบจำนวน 23 รายการ และเพิ่มอีก 1 รายการ จนได้รายการของรูปแบบที่สมบูรณ์ 49 รายการนั้น แสดงให้เห็นว่ารูปแบบได้รับการตรวจสอบ ทบทวนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากผู้มีความรู้และประสบการณ์โดยตรง ทำให้รูปแบบมีความเหมาะสม ครอบคลุม และสอดคล้องกับสภาพจริงของการดำเนินงานในยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่มุ่งปรับปรุงนวัตกรรมผ่านกระบวนการทดลองใช้และสะท้อนผลจากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (2003) ที่อธิบายว่า การประเมินและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้รูปแบบหรือโครงการมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉลาด สาโยธา (2565) และเอกรัฐ ทุ่งอ่วน (2569) ที่พบว่ารูปแบบที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม การทดลองใช้และการปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จะช่วยให้การดำเนินงานมีความชัดเจน สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. ผลการประเมินรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบท

ชุมชนเขตบริการเป็นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองไทรวิทยาพบว่ารูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติและมีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของการศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการออกแบบองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานให้

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

สอดคล้องกับบริบทจริงของโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การออกแบบ การทดลองใช้และการปรับปรุงรูปแบบ จึงทำให้รูปแบบมีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ได้จริง และตอบสนองต่อปัญหาของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (2003) ที่อธิบายว่า การประเมินรูปแบบที่มีประสิทธิภาพควรพิจารณาทั้งด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ พิเศษ (2567) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารที่พัฒนาจากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา จะส่งผลให้รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดับสูง ส่วนผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ พบว่า หลังการใช้รูปแบบ ผู้เรียนมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยในยุคดิจิทัล ทักษะชีวิต การมีส่วนร่วมของชุมชน และคุณภาพผู้เรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบมีลักษณะเป็นระบบดูแลช่วยเหลือเชิงรุกที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายดิจิทัลเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการดำเนินงานตาม ADEMI Model ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัญหา การออกแบบ การดำเนินงาน การกำกับติดตาม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละบุคคล นอกจากนี้กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นยังมุ่งเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะชีวิต และการรู้เท่าทันสื่อ ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและมีคุณภาพ ขณะเดียวกัน การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของชุมชนและภาคีเครือข่ายยังช่วยสร้างระบบนิเวศแห่งความปลอดภัยทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดการติดตาม ดูแล และคุ้มครองผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษาตามหลัก 3 ป ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม โดยเน้นการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน การใช้ข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย และการพัฒนาทักษะชีวิตและความตระหนักด้านความปลอดภัยแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำรูปแบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยใช้บริบทชุมชนเขตบริการเป็นฐานไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อพัฒนา

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงรุกและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการดูแลและคุ้มครองผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการคัดกรอง ติดตาม และช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล รวมทั้งพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะชีวิต และการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนการขยายผลรูปแบบสู่สถานศึกษาอื่น โดยจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างระบบนิเวศแห่งความปลอดภัยสำหรับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการใช้รูปแบบในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนในเขตเมือง หรือโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อศึกษาความเหมาะสมและประสิทธิผลของรูปแบบในบริบทที่หลากหลาย

2. ควรมีการวิจัยต่อยอดโดยพัฒนาระบบหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการคัดกรอง ติดตาม และประเมินความเสี่ยงของผู้เรียนแบบ Real-time เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในยุคดิจิทัลให้มีความทันสมัยและยั่งยืน

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ฉลาด สาโยธา. (2565). การบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2550). การประมวลงานวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ประสิทธิ์ พิเศษ. (2568). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 13(49), 353-363.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2565. (2565, 1 พฤศจิกายน). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. (2566 – 2570). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง.

เอกรัฐ ทุ่งอ่วน. (2569). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา: *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 9(4), 234-249.

Livingstone, S. (2009). Children and the Internet: Great Expectations, Complex Realities. Polity Press.

Stufflebeam, D.L. (2003). Evaluation Models Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation. 2 ed. Massachusetts : Kluwer Academics Publishers.